

Environmental and Social Feasibility Study of Nathon Beach Rehabilitation and Scenery Improvement for Community Activities and Tourism Project, Koh Samui, Suratthani

Kittisak Wichaidit¹, Chamlong Poboon²

¹Research Assistance Local Authorities and Good Practices in Environmental Management Project

²Associate Professor, School of Social and Environmental Development, National Institute of Development Administration, Klongchan Sub – district

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the state of environment of Nathon Beach, Koh Samui, Suratthani; 2) to study the environmental and social suitability and feasibility of the Nathon Beach Rehabilitation and Scenery Improvement for Community Activities and Tourism Project. The research tools used in collecting data included a checklist, a questionnaires for 381 local residents. The major and a community leader were interviewed.

The results of this study revealed that the environmental conditions of the project area were generally normal, but there were minor problems in some parts such as water quality, erosion of the coast, sea animals, drainage, land transport, garbage management and some social problems. The project was environmentally suitable and feasible because it had more positive than negative impacts. The project was also socially suitable and feasible due to the informants' access to research information (77.9%), level of participation (84.5%), degree of support (87.0%) and level of acceptance by the residents (93.2%).

Suggestions for improvements of the project were: 1) local authority leaders should incorporate the existing environmental problems in the area into the project; 2) local authority and community leaders should engage in greater public relations in order to enhance the level of participation; and 3) the residents should be more engaged in projects of this nature.

วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม ปีที่ 5 เล่มที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2552 หน้า 12 - 38

การศึกษาความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม โครงการศึกษาฟื้นฟู ชายหาดและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เพื่อกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยว หาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กิตติศักดิ์ วิชัยดิษฐ์¹ จำลอง โพธิ์บุญ²

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ วิทยาลัยการศึกษาศาสตร์มหาสารคาม (การจัดการสิ่งแวดล้อม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

²รองศาสตราจารย์ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อมของหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) ศึกษาความเหมาะสมทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของโครงการศึกษาฟื้นฟูชายหาดและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เพื่อกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการใช้การประเมินสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น ตามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ประชาชน 381 ตัวอย่าง และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารเทศบาลและผู้นำชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อมของหาดหน้าทอนส่วนใหญ่มีสภาพปกติ พบสภาพเสื่อมโทรมหรือปัญหาเพียงบางส่วน เช่น ด้านคุณภาพน้ำ การกัดเซาะชายฝั่ง สัตว์ทะเล การระบายน้ำ การขนส่งทางบก การจัดการขยะ ในด้านสภาพสังคม พบว่ามีปัญหาบ้างเล็กน้อยเกี่ยวกับยาเสพติด การวิเคราะห์ความเหมาะสมทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของโครงการ พบว่า โครงการมีความเหมาะสมทางด้านสิ่งแวดล้อมเนื่องจากมีระดับผลกระทบที่เกิดจากโครงการในด้านบวกมากกว่าด้านลบ และมีความเหมาะสมด้านสังคม เนื่องจากประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยรับทราบโครงการ (ร้อยละ 77.9) ให้ความร่วมมือ (ร้อยละ 84.5) ได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนโครงการจากประชาชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.0 และ 93.7 ตามลำดับ)

แนวทางการดำเนินงานเพื่อให้โครงการเกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด คือ 1) ผู้บริหารระดับท้องถิ่นควรนำสภาพปัญหาปัจจุบันของพื้นที่เข้าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาโครงการด้วย เช่น การกัดเซาะชายฝั่ง การจัดการขยะในชุมชนและชายหาด 2) ผู้บริหารระดับท้องถิ่นควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่โครงการรับทราบข้อมูลโครงการอย่างทั่วถึง 3) ประชาชนควรให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ร่วมเข้ารับฟังคำชี้แจงรายละเอียดและแสดงความคิดเห็นต่อรูปแบบโครงการ

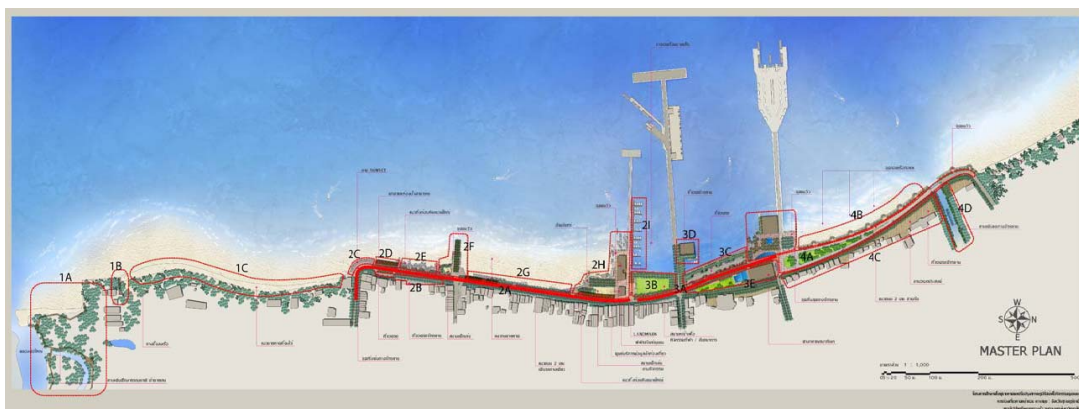
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เกาะสมุยเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยได้เป็นจำนวนมาก จุดขายสำคัญของเกาะสมุย คือ ธรรมชาติที่สวยงาม เช่น หาดทราย ทะเล ป่า น้ำตก ทำให้นักท่องเที่ยวหลายคนสนใจอยากกลับมาเที่ยวอีก นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวแล้วกลุ่มของนักธุรกิจชาวต่างชาติก็เลือกเช่าหรือซื้อบ้านพักบนเกาะสมุย ด้วยเหตุผลที่ว่า เกาะสมุยเป็นสถานที่ที่ยังมีธรรมชาติสวยงาม ชาวเกาะสมุยให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นอย่างดี เพื่อเป็นการรองรับจำนวนประชากรและความต้องการพื้นฐานของประชาชนบนเกาะสมุย ทำให้เกิดโครงการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตามมา

ริมหาดสาธารณะในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาจับจองสร้างโรงแรมและห้องพักเป็นจำนวนมาก ทำให้พื้นที่หาดสาธารณะที่นักท่องเที่ยวสามารถเล่นน้ำและสัมผัสธรรมชาติเหลือน้อยลง ไม่ว่าจะเป็นหาดเฉวง หาดละไม หาดบ่อผุด หาดเชิงมน และหาดแม่น้ำ เหลือเพียงหาดเล็กๆ เท่านั้นที่ยังไม่มีการสร้างโรงแรมหรืออาคารบ้านเรือนปิดบังชายหาด

หาดหน้าทอนเป็นที่ตั้งของชุมชนดั้งเดิมของชาวเกาะสมุย มีสถานที่ตั้งของหน่วยงานราชการต่างๆ ธนาคารทั้งภาครัฐและเอกชน ร้านค้า ร้านอาหาร เป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อของการเดินทางระหว่างเรือข้ามฟากกับรถประจำทางบนเกาะสมุย นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ในการจัดงานประเพณีทางวัฒนธรรมและเทศกาลที่สำคัญของเกาะสมุย เช่น งานชักพระ งานลอยกระทง งานสงกรานต์ งานทำบุญเดือนสิบทอดผ้าป่า ทำบุญปีใหม่ และงานมหกรรมอาหารและของดีสมุย จากอดีตจนถึงปัจจุบันหาดหน้าทอนมีการก่อสร้างอาคารและสิ่งก่อสร้างอื่นๆ เป็นจำนวนมากไม่จำเป็นการสร้างท่าเรือเพิ่มขึ้นจาก 1 ท่าเป็น 3 ท่า มีการถมทะเลทำเป็นที่จอดรถ รวมถึงการเพิ่มจำนวนอาคารที่อยู่อาศัยอันมีสาเหตุมาจากการขยายตัวของชุมชน ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ได้แก่ 1) ปัญหาการจราจรติดขัด 2) ปัญหาน้ำท่วมในช่วงที่มีลมมรสุม 3) ปัญหาน้ำเสีย 4) ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง 5) ปัญหาเศรษฐกิจ-สังคม 6) ปัญหาการท่องเที่ยว 7) ปัญหามลพิษทางอากาศ 8) ปัญหาขยะ จากปัญหาดังกล่าวทำให้หน่วยงานท้องถิ่นได้เสนอโครงการศึกษาฟื้นฟูชายหาดและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เพื่อกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นโครงการพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่หาดหน้าทอน ซึ่งเป็นโครงการที่ประชาชนเสนอต่อเทศบาลตำบลเกาะสมุย วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อเสนอศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่หาดหน้าทอนให้เป็นประตูสู่เกาะสมุยที่มีความสวยงามและน่าประทับใจ จัดทำผังแม่บทการฟื้นฟูและปรับปรุงชายหาดหน้าทอนให้เหมาะสมกับกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวครั้งนี้ โซนที่ 1 พื้นฟูป่าชายเลนริมคลองลิปะใหญ่ ทำเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ปลูกป่าและพืชคลุมดินป้องกันการกัดเซาะชายหาด โซนที่ 2 ขยายทางเดินเท้า ปรับแนวถนน สร้างศูนย์บริการชุมชนและนักท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์ สร้างสนามเด็กเล่น โซนที่ 3 ปลูกต้นไม้ตลอดแนวสันเขื่อน สร้างสนามหญ้าระหว่างท่าเรือเพื่อกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ

โซนที่ 4 ปรับปรุงถนนให้มีความกว้างมากขึ้น ทำวงเวียนกลับรถ พื้นปูธรรมชาติคลองจรเข้ ดังแสดงในภาพที่ 1 (สถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ, 2550: 200)

ภาพที่ 1 พื้นที่ใช้สอยหลักในแต่ละโซน

จากการศึกษาโครงการดังกล่าวในเบื้องต้นแล้วผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของโครงการศึกษาฟื้นฟูชายหาดและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เพื่อกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของโครงการทั้งด้านบวกและด้านลบที่มีต่อสภาพแวดล้อม ชุมชนและประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจโครงการหรือปรับปรุงการดำเนินการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อมของหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 เพื่อศึกษาความเหมาะสมทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ของโครงการศึกษาฟื้นฟูชายหาดและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เพื่อกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ทราบถึงสภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อมของหาดหน้าทอนและความเหมาะสมทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของโครงการศึกษาฟื้นฟูชายหาดและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เพื่อกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2 เป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์เพื่อปรับปรุงการดำเนินการโครงการให้มีความเหมาะสมทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมมากยิ่งขึ้น

4. ขอบเขตการศึกษา

4.1 ด้านเนื้อหา

ศึกษาความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของโครงการศึกษาฟื้นฟูชายหาดและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เพื่อกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.2 ด้านพื้นที่

หาดหน้าทอน อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งแต่คลองลิปะใหญ่ถึงคลองจรเข้

4.3 ด้านกลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารเทศบาล ผู้นำชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการ ได้แก่ ประชาชนในตำบลอ่างทอง

4.4 ด้านระยะเวลา

ช่วงเวลาสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2550

5. นิยามศัพท์

5.1 ความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง โครงการเกิดผลกระทบด้านบวกต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่าด้านลบ หรือกรณีมีผลกระทบด้านลบมาก ต้องสามารถที่จะดำเนินการควบคุมและบรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อมดังกล่าวได้ จนผลกระทบนั้นไม่มีนัยสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม

5.2 ความเหมาะสมด้านสังคม หมายถึง การริเริ่มโครงการเกิดจากการมีส่วนร่วมและได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่โครงการ รวมทั้งได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนโครงการจากประชาชนส่วนใหญ่

6. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

6.1 การประเมินโครงการ (Project Evaluation)

จำลอง โพธิ์บุญ (2547: 182) กล่าวว่า การประเมินโครงการหรือการประเมินผลโครงการนั้น เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ แล้วเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการและแผนที่วางไว้ ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการปรับปรุงแก้ไขโครงการและการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

การประเมินโครงการที่เข้าใจกันโดยทั่วไปจะเป็นการประเมินผลของการดำเนินโครงการเมื่อมีการดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้ว แต่ในความหมายอย่างกว้างนั้นการประเมินโครงการจะครอบคลุมการประเมิน 4 รูปแบบ หรือ 4 ระยะ ดังนี้ (ปรีดา ฉันทะกุล, 2547)

6.1.1 การประเมินก่อนมีโครงการ (Pre-project Evaluation)

ประเมินก่อนมีโครงการเพื่อดูว่าโครงการมีความเหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่ การประเมินรูปแบบนี้ คือ การวิเคราะห์หรือประเมินความเหมาะสมของโครงการ (Project Analysis/Project Appraisal) นั้นเอง

6.1.2 การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (Ongoing Project Evaluation)

ประเมินระหว่างดำเนินโครงการเพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการ ซึ่งก็คือการติดตามตรวจสอบโครงการ (Project Monitoring)

6.1.3 การประเมินเมื่อโครงการเสร็จสิ้น (Project Completion Evaluation)

ประเมินเมื่อโครงการเสร็จสิ้นทันทีเพื่อดูว่า การดำเนินโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

6.1.4 การประเมินภายหลังโครงการ (Post-project Evaluation)

ประเมินเมื่อโครงการสิ้นสุดไประยะหนึ่งเพื่อดูผลสำเร็จต่อเนื่องและผลกระทบที่เกิดจากโครงการ จะทำให้ทราบถึงผลประโยชน์และผลกระทบด้านลบที่เกิดจากโครงการในระยะยาว อาจเรียกว่าการประเมินผลต่อเนื่องยั่งยืนจากโครงการ

การประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ (Feasibility Study) ของโครงการให้ครอบคลุมควรประกอบด้วย การประเมินทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ (จำลอง โพธิ์บุญ, 2547: 94-158)

1) ด้านเทคนิค/วิศวกรรม/กายภาพ	4) ด้านสิ่งแวดล้อม
2) ด้านเศรษฐศาสตร์และการเงิน	5) ด้านกฎหมาย
3) ด้านสังคม	6) ด้านการบริหารจัดการ

6.2 การประเมินความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อม

การประเมินความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการที่มีขนาดใหญ่หรือเป็นโครงการที่มีโอกาสก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงนั้น โดยปกติจะใช้เทคนิคการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment – EIA) (เกษม จันทรี่แก้ว, 2530: 254-255) แต่ในกรณีที่ เป็นโครงการขนาดเล็กและมีได้มีกฎหมายกำหนดให้ทำ EIA ก็จะใช้เทคนิคการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (IEE)

โครงการที่จะพิจารณาทางด้านผลประโยชน์ และผลลงทุนเป็นอันดับแรก เพราะการลงทุนสร้างงานหรือก่อสร้างนั้น ผู้ลงทุนต้องคิดเสมอว่าจะคุ้มทุนหรือไม่ ได้กำไรมากน้อยเพียงใด แต่มีข้อสังเกตว่า ผู้นำโครงการเข้าสู่ระบบสิ่งแวดล้อมจะไม่คิดถึงผลกระทบทางลบ กล่าวคือไม่มองผลเสียและอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากโครงการ ไม่ต้องการทำการศึกษาผลกระทบเพราะเปลืองเงินและล่าช้าโดยใช่เหตุ ลักษณะที่กล่าวนี้มักจะเกิดต่อประเทศด้อยพัฒนา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการคิดเริ่มโครงการเพียงเพื่อ

จะก่อให้เกิดผลดีของโครงการเท่านั้น ไม่มีเวลาที่จะต้องคิดถึงผลเสียทางสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม องค์กร นักวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมหลายท่าน ได้ให้ข้อคิดเห็นในการนำโครงการพัฒนาเข้าสู่ระบบสิ่งแวดล้อมไว้ด้วยกัน 5 ประการ คือ (เกษม จันทรแก้ว, 2540: 377)

1) โครงการพัฒนานั้นๆ มีส่วนทำให้เกิดการไม่สมดุลตามธรรมชาติหรือไม่ ซึ่งหมายถึงเป็นการทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมากนักน้อยเพียงใด ถ้ามีมากเกินไปความสามารถที่ธรรมชาติจะช่วยตัวเองได้ ก็ไม่ควรนำโครงการนั้นๆ มาพัฒนา

2) โครงการพัฒนาจะนำ หรือทำให้เกิดของเสียที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่ควรนำมาพัฒนา แต่ถ้าของเสียนั้นๆ ไม่สร้างปัญหาหรือสามารถแก้ไขได้ก็คงอนุโลมทำได้ อย่างไรก็ตามถ้าผู้ดำเนินการไม่แน่ใจหรือไม่ทราบว่าอะไรจะเกิดขึ้น ก็ไม่ควรให้มีการพัฒนาเกิดขึ้น

3) โครงการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการสูญพันธุ์ หรือไปทำลายเผ่าพันธุ์ของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ก็ไม่ควรมีการพัฒนาเกิดขึ้น

4) โครงการพัฒนาที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือทำให้องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมไม่ทำหน้าที่ปกติได้ ก็ควรจะละเว้น

5) โครงการพัฒนาบางโครงการ อาจไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมโดยตรง แต่มีส่วนส่งเสริมให้เกิดปัญหาตามมา ก็ควรละเว้นเช่นกัน

6.2.1 การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (Initial Environment Examination: IEE) (สนธิ วรรณแสง และคณะ, 2541)

การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น หมายถึง การวิเคราะห์เบื้องต้นถึงผลกระทบสิ่งแวดล้อมอันอาจได้รับจากการดำเนินโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างง่าย สามารถใช้เป็นพื้นฐานตัดสินใจว่าโครงการนั้นจำเป็นต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมฉบับสมบูรณ์หรือไม่

6.2.2 ประเภทของงานที่ต้องจัดทำ IEE

1) จัดทำก่อนที่โครงการจะมีการทำ EIA ในลักษณะศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น IEE จะบอกว่าจำเป็นต้องทำ EIA หรือไม่

2) เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาความเหมาะสม (Feasibility Study) ของโครงการก่อสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์

3) โครงการพัฒนาซึ่งกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ทำ EIA แต่โครงการมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

รายงาน IEE ประกอบด้วย (1) อธิบายวัตถุประสงค์ของโครงการ (2) แสดงทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ (3) เสนอความเป็นไปได้ของผลที่จะเกิดกับสิ่งแวดล้อม (4) สรุปผลการศึกษา หากไม่จำเป็นต้องทำ EIA ต้องเสนอข้อมูลทางสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน

สำหรับโครงการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย โครงการก่อสร้างที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชน กฎหมายมิได้กำหนดให้มีการจัดทำ EIA แต่ควรจัดทำ IEE เพื่อประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม

6.2.3 วิธีการประเมินหรือวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (เกษม จันทรแก้ว, 2540: 407-415; กนกพร สว่างแจ้ง, 2542: 87-94)

6.2.3.1 วิธีการบรรยาย (Description Method)

เป็นการบรรยายทางวิชาการถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ โดยบรรยายแยกเป็นรายการกิจกรรม

6.2.3.2 วิธีตรวจสอบรายการ (Checklist Method)

วิธีนี้เริ่มจากการรวบรวมปัจจัยของทรัพยากรที่อาจได้รับผลกระทบแล้วจึงประเมินลักษณะหรือธรรมชาติของผลกระทบ โดยเสนอในลักษณะผลกระทบด้านบวก (Beneficial) ผลกระทบด้านลบ (Adverse) ผลกระทบระยะสั้น (Short-term) ผลกระทบระยะยาว (Long-term) ได้รับผลกระทบ (Significance) และไม่ได้รับผลกระทบ (Non-significance) หากสิ่งแวดล้อมใดได้รับผลกระทบจะก่อกำเนิดเครื่องหมายในช่องที่แสดงระดับผลกระทบ ซึ่งจะพบว่าบางครั้งทรัพยากรที่ได้รับผลกระทบมีจำนวนมาก ในบางประเทศแก้ปัญหาโดยกำหนดปัจจัยทรัพยากรที่พิจารณาเข้าเป็นหมวดหมู่เฉพาะในแต่ละโครงการ เพื่อจัดปัญหาโดยกำหนดปัจจัยในประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้อง

ข้อดีของวิธีการ Checklist คือ สะดวกต่อการนำมาใช้และสามารถนำไปใช้ร่วมกับวิธีอื่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการประเมินได้

ข้อเสีย คือ ไม่สามารถประเมินระดับผลกระทบได้ ดังนั้นวิธีนี้จึงเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ประเมินในรายงานการศึกษาสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น

6.2.3.3 วิธีตารางแมทริกซ์ (Matrix Method)

เป็นวิธีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่นิยมใช้กันมากที่สุด ตารางแมทริกซ์ประกอบด้วยตัวแปรหรือองค์ประกอบ 2 กลุ่ม คือ ด้านหนึ่งเป็นกิจกรรมหรือลักษณะผลกระทบ ส่วนอีกด้านหนึ่งจะเป็นทรัพยากรสิ่งแวดล้อมแต่ละประเภท แมทริกซ์ที่นิยมใช้มี 2 ประเภท คือ แมทริกซ์แบบง่าย (Initial Matrix) และเลียวโพลด์แมทริกซ์ (Leopold Matrix)

1) แมทริกซ์แบบง่าย (Initial Matrix)

การประเมินผลกระทบอาจใช้การให้คะแนนตามระดับผลกระทบก็ได้ หรืออาจใช้เครื่องหมายเป็นเครื่องแสดงว่ามีผลกระทบก็ได้

2) เลียวโพลด์แมทริกซ์ (Leopold Matrix)

เหมาะสำหรับการประเมินผลกระทบของโครงการที่มีกิจกรรมหลายกิจกรรม มีความซับซ้อน อาจเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหลายๆ อย่าง การประเมินผลกระทบนิยมใช้ในรูปแบบสัดส่วน X/Y

6.2.3.4 ใช้ระบบคอมพิวเตอร์

เป็นการประเมินผลกระทบเชิงปริมาณ โดยเฉพาะผลกระทบด้านกายภาพ โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ช่วยในการคำนวณหรือแสดงผล เช่น การใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ในการทำนายปริมาณหรือความเข้มข้นของมลพิษทางอากาศที่จะเกิดจากกิจกรรมของโครงการในพื้นที่ต่างๆ เป็นต้น

6.2.3.5 วิธีเน็ตเวิร์ค (Network Method)

เป็นการประเมินผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดจากกิจกรรมในลักษณะต่อเนื่องเป็นลูกโซ่หรือเป็นลำดับขั้น เช่น เป็นผลกระทบขั้นแรก (Primary Impact) ผลกระทบขั้นที่ 2 (Secondary Impact) ผลกระทบขั้นที่ 3 (Tertiary Impact)

6.3 การประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ในด้านสังคม (ธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (JBIC), 2545)

เป็นการพิจารณาว่าโครงการที่นำเสนออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนที่อยู่อาศัยในบริเวณโครงการอย่างไร ในแง่ลักษณะของประชากร ความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในสังคม ฯลฯ ในกรณีที่โครงการมีขอบเขตกว้างขวางหรือก่อผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่ห่างไกลออกไป จำเป็นต้องมีการประเมินถึงผลกระทบดังกล่าว และต้องประเมินถึงการยอมรับของประชาชนต่อโครงการด้วย

6.3.1 หลักการพิจารณาความเหมาะสมทางสังคม ประกอบด้วย

1) เป็นเรื่องเกี่ยวกับความหลากหลายของสาธารณชน เนื่องจากผลกระทบทางสังคมเกี่ยวข้องกับชุมชนโดยตรง การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงมีความสำคัญ โดยควรเป็นกระบวนการที่คล่องตัวและเกิดการตอบสนองระหว่างกัน สมาชิกชุมชนควรเข้าร่วมกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคม เพียงช่วยชี้ว่ากลุ่มใดในสังคมที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ และมีวิธีจัดการกับปัญหาอย่างไร ความเกี่ยวข้องของชุมชนควรครอบคลุมถึงกลุ่มที่ไม่มีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจกับภาครัฐด้วย

2) ความเป็นธรรมต่อกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ต้องมีการวิเคราะห์ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละทางเลือกเป็นใคร ต้องวิเคราะห์ว่าทางเลือกหนึ่งๆ อาจก่อผลกระทบร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพของประชาชนได้ ดังนั้นควรพิจารณาถึงความเป็นธรรมต่อผู้ได้รับผลกระทบ

โดยปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดและเห็นใจกับผู้ที่ได้รับผลกระทบ ชุมชนข้างเคียง และกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ชนกลุ่มน้อย เป็นต้น

3) ควรพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องจริง มิใช่ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษาได้ง่ายเท่านั้น ต้องมั่นใจว่าขอบเขตการวิเคราะห์ได้ครอบคลุมทุกประเด็นที่มีความสำคัญ ซึ่งมีผลกระทบกับชุมชนและกลุ่มต่างๆ ทุกกลุ่ม

4) ระบุวิธีการศึกษาที่เหมาะสมและสมมติฐานที่ใช้ในการพิจารณาผลกระทบทางสังคม ต้องมีการระบุและอธิบายวิธีการศึกษาที่นำมาใช้และสมมติฐานต่างๆ ในการวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเฉพาะของชุมชนท้องถิ่น และลักษณะของโครงการที่นำเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคม

5) ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของตัวแปรทางสังคมและความสำคัญของผลกระทบ เช่น กรณีหนึ่งอาจเน้นที่ผลกระทบที่เกิดกับที่อยู่อาศัยหรือรูปแบบการดำรงชีวิต ขณะที่อีกด้านหนึ่งอาจเน้นที่ผลกระทบต่อครอบครัวในพื้นที่ใกล้เคียง หากมีเหตุผลที่ชัดเจนว่าตัวแปรใดมีความสำคัญกว่าตัวแปรอื่นๆ ต้องแสดงเหตุผลอย่างชัดเจน และควรให้เหตุผลที่เลือกพิจารณาให้มีความสำคัญกับประเด็นผลกระทบหนึ่งๆ มากกว่าประเด็นอื่นๆ ด้วย

6) ประสานงานอย่างสม่ำเสมอและรวดเร็วกับผู้วางแผนโครงการ ต้องดำเนินการร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ รวดเร็วและใกล้ชิดระหว่างฝ่ายต่างๆ เพื่อให้ผู้วางแผนภาครัฐรับทราบปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และมีโอกาสที่จะแก้ไขได้อย่างทันการณ์

7) ต้องใช้บุคลากรที่มีความสามารถและประสบการณ์ในการพิจารณาผลกระทบทางสังคม

8) จัดทำแผนการติดตามตรวจสอบและแก้ไขผลกระทบทางสังคม

9) อ้างอิงแหล่งข้อมูล เพื่อให้กลุ่มชนต่างๆ มีความไว้วางใจต่อผลการศึกษาว่าสามารถปฏิบัติได้ตามกฎหมาย หากไม่สามารถรับประกันความมั่นใจได้ให้แจ้งกลุ่มชนเพียงข่าวในรูปแบบสรุปสั้นก่อน

10) แผนรองรับกรณีเกิดช่องว่างระหว่างข้อมูล ต้องวางแผนที่ดีเพื่อป้องกันความผิดพลาดจากข้อมูลที่ไม่สามารถเก็บมาได้ครบถ้วนในเวลาจำกัด การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นในอนาคต

6.3.2 ตัวแปรที่ใช้ศึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมทางสังคม ได้แก่ ลักษณะของประชากร โครงสร้างของชุมชนและสถาบันทางสังคม กลุ่มการเมืองและสังคม ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว ทรัพยากรชุมชน

7. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธีการหลักคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามใช้การสำรวจสภาพทั่วไป การสัมภาษณ์เชิงลึก และการใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ทางสิ่งแวดล้อมและสังคมในพื้นที่โครงการ

7.1 แหล่งข้อมูล

7.1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไปทรัพยากรทางด้านกายภาพ และทรัพยากรทางด้านชีวภาพ สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาล ตำบลเกาะสมุย และผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลอ่างทอง ตลอดจนความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่โครงการ

7.1.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสารรายงาน ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น รายงานการศึกษาสำรวจและออกแบบถมขยายพื้นที่ชายฝั่งทะเล บริเวณบ้านหน้าทอน ตำบลอ่างทอง อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ข้อมูลระบบวิศวกรรมที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น ระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย ข้อมูลด้านอุทกวิทยา อุดนียมวิทยา ธรณีวิทยาทางทะเล อุทกศาสตร์ในพื้นที่อำเภอเกาะสมุย ของหน่วยงานราชการ ข้อมูลการศึกษาและสำรวจด้านอุตุ-สมุทรศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงสภาพชายฝั่งทะเลและธรณีวิทยา แหล่งวัสดุสำหรับฟื้นฟูชายหาดและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ รูปแบบของโครงสร้างต่างๆ ในพื้นที่โครงการและแบบโครงสร้างทางวิศวกรรมที่จำเป็นในการฟื้นฟูชายหาด และปรับปรุงภูมิทัศน์

7.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ คือ แบบประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์

7.2.1 แบบประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น ใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อม ใช้ประกอบการสำรวจข้อมูลทรัพยากรทางด้านกายภาพและทรัพยากรทางด้านชีวภาพจากสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ทำการศึกษา คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดิน ประปา ไฟฟ้า การระบายน้ำ การขนส่งทางบก การขนส่งทางเรือ การจัดการขยะ คุณค่าต่อคุณภาพชีวิต เช่น เศรษฐกิจ-สังคม สุขภาพอนามัย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม

แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ แบบสำรวจรายการสภาพปัจจุบันของพื้นที่โครงการ และแบบตรวจสอบรายการผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยการพิจารณาตาม

ลักษณะการดำเนินโครงการ ซึ่งการตรวจสอบรายการนี้ ได้ออกแบบโดยใช้ประเด็นการพิจารณา ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมเป็น 4 ด้าน (Four-Tier System) และได้นำไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้มีความ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7.2.2 แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสืบค้นข้อมูลจากความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็นและทัศนคติของผู้บริหารเทศบาลและผู้นำชุมชน โดยประเด็นในการ สัมภาษณ์มีดังนี้

- 1) ความเป็นมาของโครงการนี้
- 2) โครงการเกิดประโยชน์หรือมีผลกระทบด้านลบกับสิ่งแวดล้อมอย่างไร
- 3) โครงการนี้มีประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นอย่างไร
- 4) หน่วยงานภาครัฐและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง
- 5) โครงการนี้จะช่วยฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด
- 6) โครงการนี้มีความสำคัญต่อชุมชนอย่างไร
- 7) ในอนาคตจะมีโครงการลักษณะเดียวกันนี้อีกหรือไม่
- 8) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

7.2.3 แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน ตำบลอ่างทอง โดยใช้สูตรการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรของ Taro Yamane ซึ่งจะได้ขนาด ตัวอย่างอย่างต่ำโดยให้ความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 และยอมให้ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 จะได้ ขนาดตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 381 ตัวอย่าง

7.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่การศึกษาความ เหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อม และการศึกษาความเหมาะสมทางสังคม

7.3.1 การศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ทำการศึกษา

เนื่องจากผู้วิจัยอาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการ ทราบถึงสถานการณ์และได้เข้าร่วม ประชุมก่อนการดำเนินโครงการฯ จึงได้รับทราบสภาพทั่วไปของพื้นที่โครงการมาโดยตลอด และได้ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยแยกเป็นประเด็นที่ศึกษา (Item-by-Item) ซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มของทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่างๆ เป็น 4 หมวด (Four-Tier System) โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

- 1) ทรัพยากรทางด้านกายภาพ ได้แก่ สภาพภูมิประเทศ คุณภาพอากาศ เสียง ธรณีวิทยาและแผ่นดินไหว คุณภาพน้ำ การกัดเซาะชายฝั่ง
- 2) ทรัพยากรทางด้านชีวภาพ ได้แก่ ป่าชายเลน สัตว์ป่า สัตว์น้ำจืด และสัตว์ทะเล

3) คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ได้แก่ การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำประปา ไฟฟ้า การระบายน้ำ การขนส่งทางบก การขนส่งทางเรือ และการจัดการขยะ

4) คุณค่าต่อคุณภาพชีวิต ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย การท่องเที่ยว และศิลปวัฒนธรรม

7.3.2 การศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีการตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยพิจารณาจากลักษณะของโครงการ ผลกระทบด้านบวกและด้านลบที่เกิดจากโครงการ

1) พิจารณากิจกรรมหลักและกิจกรรมรองในการดำเนินโครงการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2) จัดทำรายการตรวจสอบกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามประเด็นที่ศึกษา 4 หมวด ทั้งผลกระทบด้านบวกและผลกระทบด้านลบ โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไปของพื้นที่ทำการศึกษา และพิจารณาระดับผลกระทบโดยมีเกณฑ์ดังนี้

+3 มีผลกระทบด้านบวกมาก	-3 มีผลกระทบด้านลบมาก
+2 มีผลกระทบด้านบวกปานกลาง	-2 มีผลกระทบด้านลบปานกลาง
+1 มีผลกระทบด้านบวกเล็กน้อย	-1 มีผลกระทบด้านลบเล็กน้อย
0 ไม่มีผลกระทบ	

3) พรรณนาผลกระทบจากกิจกรรมการดำเนินโครงการ

7.3.3 การศึกษาความเหมาะสมทางสังคม

การพิจารณาเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ทางสังคม เป็นการศึกษาถึงผลที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณโครงการในด้านลักษณะประชากร การมีส่วนร่วมก่อนและหลังดำเนินโครงการ การยอมรับโครงการ หากมีการก่อสร้างโครงการนี้ขึ้น ได้ทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์

8. ผลการศึกษา

ผลการศึกษาได้แสดงไว้เป็น 3 ประเด็นหลักคือ 1) สภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อมของหาดหน้าทอน 2) ความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อม และ 3) ความเหมาะสมด้านสังคม

8.1 สภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อมของหาดหน้าทอน

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่โดยการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย จากข้อมูลทุติยภูมิ และจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วแยกประเด็นศึกษา (Item-by-Item) สามารถจัดกลุ่มของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณค่าต่างๆ เป็น 4 หมวด (Four-Tier System) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การตรวจสอบรายการ (Checklist) สภาพทั่วไปในพื้นที่โครงการ

หัวข้อ (ประเด็นทางสิ่งแวดล้อม)	ลักษณะสภาพพื้นที่		
	ปกติ	เสื่อมโทรมบางส่วน/ พบปัญหาบางส่วน	เสื่อมโทรมมาก/ พบปัญหามาก
ทรัพยากรทางด้านกายภาพ			
สภาพภูมิประเทศ	X		
คุณภาพอากาศ	X		
ระดับเสียง	X		
ธรณีวิทยาและแผ่นดินไหว	X		
คุณภาพน้ำ		X	
การกัดเซาะชายฝั่ง		X	
ทรัพยากรทางด้านชีวภาพ			
ป่าชายเลน	X		
สัตว์ป่า	X		
สัตว์น้ำจืด	X		
สัตว์ทะเล		X	
คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์			
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	X		
น้ำประปา	X		
ไฟฟ้า	X		
การระบายน้ำ		X	
การขนส่งทางบก		X	
การขนส่งทางเรือ	X		
การจัดการขยะ		X	
คุณค่าต่อคุณภาพชีวิต			
เศรษฐกิจ	X		
สังคม		X	
สุขภาพอนามัย	X		
การท่องเที่ยว	X		
ศิลปวัฒนธรรม	X		

8.1.1 ทรัพยากรทางด้านกายภาพ สภาพภูมิประเทศ คุณภาพอากาศ ระดับเสียง ธรณีวิทยาและแผ่นดินไหว มีสภาพปัจจุบันปกติ คุณภาพน้ำและการกัดเซาะชายฝั่ง มีสภาพปัจจุบันเสื่อมโทรมบางส่วนหรือพบปัญหาบางส่วน (ภาพที่ 2-3)

ภาพที่ 2 ประตุน้ำริมเขื่อนบริเวณลานจอดรถระหว่างท่าเทียบเรือ และหน้าโรงแรมวิน

ภาพที่ 3 การกัดเซาะชายฝั่งบริเวณพื้นที่ธรณีสงฆ์ และปากคลองลิปะใหญ่

8.1.2 ทรัพยากรทางด้านชีวภาพ ด้านป่าชายเลน สัตว์ป่า และสัตว์น้ำจืด มีสภาพปัจจุบันปกติ สัตว์ทะเล จะมีสภาพปัจจุบันเสื่อมโทรมบางส่วนหรือพบปัญหาบางส่วน (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 สัตว์น้ำในพื้นที่โครงการ

8.1.3 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ การใช้ประโยชน์ที่ดิน น้ำประปา ไฟฟ้า และการขนส่งทางเรือ มีสภาพปัจจุบันปกติ การระบายน้ำ การขนส่งทางบกและการจัดการขยะ มีสภาพปัจจุบันเสื่อมโทรมบางส่วนหรือพบปัญหาบางส่วน (ภาพที่ 5-7)

ภาพที่ 5 สภาพปัญหาด้านการระบายน้ำ

ภาพที่ 6 สภาพพื้นผิวจราจร และปัญหาการจราจรติดขัด

ภาพที่ 7 ปัญหาการจัดการขยะในพื้นที่โครงการ

8.1.4 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สุขภาพอนามัย การท่องเที่ยวและ
ศิลปวัฒนธรรม มีสภาพปัจจุบันปกติ สภาพสังคม พบปัญหาบางส่วน เช่น ปัญหาเสพติด

โดยสรุปพบว่าสภาพปัจจุบันด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการส่วนใหญ่มีสภาพปกติ มีสภาพเสื่อม
โทรมบางส่วน/พบปัญหาบางส่วน ด้านคุณภาพน้ำ การกักเซาะชายฝั่ง สัตว์ทะเล การระบายน้ำ การ
ขนส่งทางบก การจัดการขยะและสภาพสังคม

8.2 ความเหมาะสมทางด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการประเมินแสดงไว้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น โดยการตรวจสอบรายการ (Checklist)

ผลกระทบทรัพยากรสิ่งแวดล้อม	ระยะก่อสร้าง		ระยะดำเนินการ			
	ผลกระทบ	ไม่ได้รับ	ผลกระทบ	ผลกระทบ	ไม่ได้รับ	ผลกระทบ
	ด้านบวก	ผลกระทบ	ด้านลบ	ด้านบวก	ผลกระทบ	ด้านลบ
ทรัพยากรทางด้านกายภาพ						
สภาพภูมิประเทศ		0		+1		
คุณภาพอากาศ		0		+2		
ระดับเสียง			-1		0	
ธรณีวิทยา แผ่นดินไหว		0			0	
คุณภาพน้ำ			-1	+1		
การกักเซาะชายฝั่ง		0				-1
ทรัพยากรทางด้านชีวภาพ						
ป่าชายเลน ป่าชายหาด		0		+1		
สัตว์ป่า		0			0	
สัตว์น้ำจืด		0			0	
สัตว์ทะเล		0			0	
คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์						
การใช้ประโยชน์ที่ดิน		0		+1		
ประปา		0			0	
ไฟฟ้า		0			0	
การระบายน้ำ		0		+1		
การขนส่งทางบก			-1	+2		
การขนส่งทางเรือ		0			0	
การจัดการขยะ			-1			-1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผลกระทบทรัพยากรสิ่งแวดล้อม	ระยะก่อสร้าง			ระยะดำเนินการ		
	ผลกระทบ	ไม่ได้รับ	ผลกระทบ	ผลกระทบ	ไม่ได้รับ	ผลกระทบ
	ด้านบวก	ผลกระทบ	ด้านลบ	ด้านบวก	ผลกระทบ	ด้านลบ
คุณค่าต่อคุณภาพชีวิต						
เศรษฐกิจ	+2			+2		
สังคม		0		+1		
สุขภาพอนามัย			-1	+2		
การท่องเที่ยว		0		+2		
ศิลปวัฒนธรรม		0			0	

ระยะการก่อสร้าง

มีผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมในด้านบวก คือ ด้านเศรษฐกิจ ผลคะแนน 2 คะแนน ผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านลบ 5 ด้าน คือ เสียง คุณภาพน้ำ การขนส่งทางบก การจัดการขยะ และสุขภาพอนามัย รวมคะแนนได้ -5 คะแนน และไม่มีผลกระทบ 16 ด้าน คือ สภาพภูมิประเทศ คุณภาพอากาศ ธรณีวิทยาและแผ่นดินไหว การกัดเซาะชายฝั่ง ป่าชายเลน สัตว์ป่า สัตว์น้ำ สัตว์ทะเล การใช้ประโยชน์ที่ดิน ประปา ไฟฟ้า การระบายน้ำ การขนส่งทางเรือ สังคม การท่องเที่ยวและศิลปวัฒนธรรม เมื่อเปรียบเทียบขนาดผลกระทบที่เกิดขึ้นพบว่า ระยะก่อสร้างผลกระทบด้านบวกน้อยกว่าผลกระทบด้านลบ -3 คะแนน

ระยะดำเนินการ

มีผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมในด้านบวก 11 ด้าน คือ สภาพภูมิประเทศ คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ ป่าชายเลน ป่าชายหาด การใช้ประโยชน์ที่ดิน การระบายน้ำ การขนส่งทางบก เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย และการท่องเที่ยว รวมคะแนนได้ 16 คะแนน ผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านลบ 2 ด้าน คือ การกัดเซาะชายฝั่ง และการจัดการขยะ รวมคะแนนได้ -2 คะแนน และไม่มีผลกระทบ 9 ด้าน คือ เสียง ธรณีวิทยาและแผ่นดินไหว สัตว์ป่า สัตว์น้ำ สัตว์ทะเล ประปา ไฟฟ้า การขนส่งทางเรือ และศิลปวัฒนธรรม เมื่อเปรียบเทียบขนาดผลกระทบที่เกิดขึ้นพบว่า มีผลกระทบด้านบวกมากกว่าผลกระทบด้านลบมากถึง 14 คะแนน

ผลการประเมินความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อม

1) ทรัพยากรทางด้านกายภาพ ในระยะก่อสร้างจะไม่ได้รับผลกระทบเป็นส่วนใหญ่ จะมีผลกระทบด้านลบเล็กน้อย ต่อระดับเสียงและคุณภาพน้ำ ในระยะดำเนินการมีผลกระทบด้านบวกเป็นส่วนใหญ่ มีผลกระทบด้านลบเล็กน้อยต่อการกัดเซาะชายฝั่ง

2) ทรัพยากรทางด้านชีวภาพ ในระยะก่อสร้างจะไม่ได้รับผลกระทบใดๆ ในระยะดำเนินการมีผลกระทบด้านบวกเล็กน้อยต่อป่าชายเลน ป่าชายหาด

3) ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ในระยะก่อสร้างจะไม่ได้รับผลกระทบเป็นส่วนใหญ่ มีผลกระทบด้านลบเล็กน้อยต่อการขนส่งทางบกและการจัดการขยะ ในระยะดำเนินการมีผลกระทบด้านบวกและไม่ได้รับผลกระทบเป็นส่วนใหญ่ มีผลกระทบด้านลบเล็กน้อยต่อการจัดการขยะ

4) ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต ในระยะก่อสร้างจะไม่ได้รับผลกระทบเป็นส่วนใหญ่ มีผลกระทบด้านบวกปานกลางต่อเศรษฐกิจ และมีผลกระทบด้านลบเล็กน้อยต่อสุขภาพอนามัย ในระยะดำเนินการจะมีผลกระทบด้านบวกเป็นส่วนใหญ่

จากเกณฑ์การประเมินกำหนดว่าโครงการที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในด้านสิ่งแวดล้อมจะต้องมีระดับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการในด้านบวกมากกว่าด้านลบทั้งในระยะก่อสร้าง และระยะดำเนินการ ดังนั้นโครงการนี้ถือว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ทางด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากระดับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการในด้านบวกมากกว่าด้านลบในระยะดำเนินการ และไม่มีผลกระทบด้านลบที่รุนแรง

8.3 ผลการศึกษาด้านสังคม

8.3.1 การมีส่วนร่วมก่อนและหลังดำเนินโครงการ

ข้อมูลการมีส่วนร่วมในโครงการประกอบด้วย ทราบว่ามีโครงการเกิดขึ้นหรือไม่ แหล่งข้อมูลข่าวสาร การเข้าร่วมรับฟังการประชุม การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ การติดตามข้อมูลข่าวสาร การให้ความร่วมมือ/ช่วยเหลือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความต้องการให้เพิ่มเติมส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเข้าร่วมกิจกรรมและงานประเพณีในพื้นที่โครงการ ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างรับทราบว่ามีการโครงการ จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 77.9 ไม่ทราบว่ามีการโครงการ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1

แหล่งข้อมูลข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างรับทราบโครงการมากที่สุด คือ ประชาชน จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่เทศบาล จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 19.9 ผู้นำหมู่บ้าน/คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 อื่นๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

การเข้าร่วมรับฟังการประชุม จากกลุ่มตัวอย่าง 297 คน ที่ทราบว่ามีการโครงการ แต่ไม่เข้าร่วมรับฟังการประชุม จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 ได้เข้าร่วมรับฟังการประชุม จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ จากกลุ่มตัวอย่าง 54 คน ที่เข้าร่วมรับฟังการประชุมได้แสดงความคิดเห็น โดยเห็นด้วย จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 87 ไม่เห็นด้วย จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 13

การติดตามข้อมูลข่าวสารโครงการ จากกลุ่มตัวอย่างที่รับทราบโครงการ 297 คน ติดตามข้อมูลข่าวสารโครงการ จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 66.6 ไม่ติดตามข้อมูลข่าวสาร จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 33.4

การให้ความช่วยเหลือ/ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากกลุ่มตัวอย่างที่รับทราบโครงการ 297 คน ให้ความช่วยเหลือ/ร่วมมือ จำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 84.5 ไม่ให้ความช่วยเหลือ/ร่วมมือ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5

ความต้องการให้เพิ่มเติมส่วนที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากกลุ่มตัวอย่างที่รับทราบโครงการ 297 คน ต้องการมากที่สุด คือ ให้มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียว เช่น ไม้ยืนต้น สวนหย่อม จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่โครงการ จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 ระบบบำบัดน้ำที่มีประสิทธิภาพ จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 จำนวนถึงขยะที่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวและประชาชน จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 อื่นๆ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1

การเข้าร่วมกิจกรรมและงานประเพณีในพื้นที่โครงการ กลุ่มตัวอย่างที่รับทราบโครงการ 297 คน เข้าร่วมกิจกรรมและงานประเพณีในพื้นที่โครงการ จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 97.1 ไม่เข้าร่วม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

กิจกรรมและงานประเพณีที่เข้าร่วมที่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 289 คน เข้าร่วมมากที่สุด คือ ชักพระ จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 รองลงมา คือ ลอยกระทง จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 สงกรานต์ จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 มหกรรมอาหารและของดีสมัย จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 ทำบุญเดือนสิบ จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 งานปีใหม่ จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 ทอดผ้าป่า จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 อื่นๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.2

8.3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากโครงการและการยอมรับโครงการ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากโครงการมีการแบ่งระดับผลกระทบเป็น 5 ระดับ คือ ผลกระทบด้านบวกมาก ผลกระทบด้านบวกเล็กน้อย ไม่มีผลกระทบ ผลกระทบด้านลบเล็กน้อย ผลกระทบด้านลบมาก พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่าประเด็นที่มีผลกระทบด้านบวกมากที่สุด คือ การท่องเที่ยว จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมา คือ พื้นที่พักผ่อน จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 ประเด็นที่มีผลกระทบด้านบวกเล็กน้อย คือ พื้นที่พักผ่อน จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 49.1 การขนส่งทางบก จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 ประเด็นที่ไม่มีผลกระทบมากที่สุด คือ สัตว์ป่า จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 54.8 รองลงมา คือ ประมงจำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 52 ประเด็นที่มีผลกระทบด้านลบเล็กน้อยมากที่สุด คือ สัตว์น้ำ จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมา คือ ป่าชายเลน/ป่าชายหาด จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 ประเด็นที่มีผลกระทบด้านลบมากที่สุด คือ คุณภาพอากาศ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 รองลงมา มี 3 ประเด็นซึ่งมีจำนวนเท่ากัน คือ การกัดเซาะชายฝั่ง ป่าชายเลน/ป่าชายหาด สัตว์น้ำ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 การให้คะแนนตามระดับผลกระทบด้านบวกมาก เท่ากับ 2 ผลกระทบด้านบวกเล็กน้อย เท่ากับ 1 ไม่มีผลกระทบ เท่ากับ 0 ผลกระทบด้านลบเล็กน้อย เท่ากับ -1 ผลกระทบด้านลบมาก เท่ากับ -2 จากการให้คะแนนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พื้นที่พักผ่อน (1.100) รองลงมา คือ การท่องเที่ยว (1.031) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สัตว์น้ำ (-0.189) รองลงมา คือ ป่าชายเลน/ป่าชายหาด (-0.113)

ความคิดเห็นต่อภาพรวมของโครงการ กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นในภาพรวมว่า โครงการนี้มีประโยชน์มากกว่า จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8 มีผลกระทบเท่ากัน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 มีผลกระทบด้านลบมากกว่า จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3

การสนับสนุนให้เกิดโครงการ กลุ่มตัวอย่าง สนับสนุนให้เกิดโครงการ จำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 93.7 ไม่สนับสนุนให้เกิดโครงการ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3

8.3.3 ผลจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนเป็นการรวบรวมข้อมูลตามประเด็นคำถามที่ได้สร้างขึ้นมา โดยสัมภาษณ์ คุณวราภรณ์ รัตนรักษ์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอ่างทอง และคุณสุทธิพร สุรินทร์วางกูรณ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลอ่างทอง อำเภอเกาะสมุย สรุปผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1) ประวัติความเป็นมาของโครงการ

โครงการนี้ได้รับการผลักดันจากสภาหน้าทอน ซึ่งเป็นกลุ่มของชุมชนหน้าทอน ในการผลักดันเพื่อจะพัฒนาให้มีสถานที่ที่เป็นจุดขายของหน้าทอน และทางเทศบาลตำบลเกาะสมุยเองก็ มีนโยบายให้ชุมชนแต่ละชุมชนไปสำรวจความต้องการของประชาชนว่ามีความต้องการในสิ่งใดบ้าง ในส่วนของชุมชนหน้าทอนเองก็อยากให้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ชายหาดหน้าทอน ที่ผ่านมามีการสำรวจออกแบบโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมาบ้างแล้ว เป็นโครงการที่สำรวจกันมานาน อาจจะ ไม่ทันตามความต้องการของชุมชนในขณะนี้ ปัจจุบันชุมชนก็ได้มีความคิดริเริ่มและมีบุคลากรที่มีความรู้หลายๆ ด้านเข้ามาช่วยในส่วนนี้ เท่าที่มีการพูดคุยกัน ปรึกษาหารือกัน ก็ถือว่าเป็นโครงการที่ดี และก็เป็นการพัฒนาพื้นที่ของหน้าทอนและส่วนของประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม

2) โครงการเกิดประโยชน์หรือมีผลกระทบด้านลบ กับสิ่งแวดล้อมอย่างไร

ประโยชน์ส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับชุมชน เน้นด้านเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในด้านผลกระทบได้วางแผนป้องกันผลกระทบด้านการกัดเซาะ ของชายหาดในพื้นที่บ้านบางมะขามและชุมชนบ้านลิปะใหญ่ นำเอาวิธีการแก้ไขปัญหาด้านวิศวกรรม ทั้งทางธรณีวิทยาและอุทกวิทยา เรื่องของผลกระทบก็มีบ้างเป็นเรื่องปกติ ปัญหาต่างๆ มันก็ต้องมี แต่

ต้องมาคำนวณถึงว่า ผลประโยชน์ที่ได้รับกับผลลบด้านไหนมากกว่า เท่าที่ศึกษาดูแล้วคิดว่า ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการได้ประโยชน์มากกว่าผลกระทบด้านลบ

3) โครงการนี้มีประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นอย่างไร

ช่วยให้ชาวบ้านมีจุดขายที่ยั่งยืน ให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาแวะชม ชุมชนหน้าทอนเองก็จะได้เป็นประตูเมืองรับแขก นักท่องเที่ยวจะได้เห็นภาพสวยๆ มีจุดชมวิว มีสวนป่าเป็นส่วนสำคัญ โดยโครงการจะแบ่งเป็น 4 โซน โซนสวนป่า ชมวิว จัดกิจกรรม และพักผ่อน ประโยชน์ต้องเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ประโยชน์จากการขยายพื้นที่ รองรับกับการท่องเที่ยว หน้าทอนเป็นท่าเทียบเรือ เป็นเมืองหน้าด่าน ในส่วนของปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาเช่น สถานที่จอดรถคับแคบ ความเจริญเติบโตของชุมชนและพื้นที่ซึ่งอยู่ในพื้นที่จำกัด ถ้ามีการขยายพื้นที่ออกไป เป็นที่รองรับไม่ว่าจะเป็นส่วนของราชการ เพิ่มสถานที่พักผ่อน เพื่อให้นักท่องเที่ยวมาแวะชมพระอาทิตย์ตกในช่วงเย็น ในสถานที่นี้สามารถปรับปรุงภูมิทัศน์โดยการปลูกต้นไม้ให้ดูสวยงาม ในส่วนของสมุยเองสถานที่สาธารณะมีอยู่น้อยมาก ถ้าดำเนินการในจุดนี้ได้ ก็จะได้สถานที่ออกกำลังกาย สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ต่อประชาชนอย่างชัดเจน

4) หน่วยงานภาครัฐและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง

เรื่องบริหารจัดการในส่วนของภาครัฐและชุมชน การทำงานในปัจจุบันนโยบายของรัฐ คือ การทำงานทุกสิ่งทุกอย่างต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม และประชาชนต้องเข้ามาเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในบางส่วน ส่วนหนึ่งเพราะว่า เป็นนโยบายหลักๆ ของรัฐบาลผลักดัน ไม่ว่าจะทำโครงการอะไร ต้องได้รับความเห็นชอบจากท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นๆ เป็นอย่างดีถึงจะดำเนินการได้ หากทำแล้วเกิดปัญหาหรือประชาชนไม่ต้องการก็จะมีปัญหา และไม่ได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา ส่วนของภาครัฐเองควรผลักดันจุดขายจุดนี้ เพราะว่าหน้าทอนมีจุดขายน้อยมาก ควรจะทำเป็นจุดๆ โดยทำจุดที่น่าสนใจก่อน คือ การพัฒนาชายหาด ชุมชนก็ต้องยอมเสียสละ ในระยะก่อสร้างอาจสร้างปัญหาให้ชุมชนบ้าง

5) โครงการนี้จะช่วยฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด

มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อช่วยพัฒนาจุดท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และคงจะไม่ทำลายทรัพยากร จะเพิ่มโซนที่ 1 จัดเป็นสวนป่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยว พักผ่อน ปลูกป่าชายเลน/ป่าชายหาดเพิ่ม และจะไม่ให้เกิดผลกระทบทางธรรมชาติ

6) โครงการนี้มีความสำคัญต่อชุมชนอย่างไร

ทำให้หน้าทอนมีจุดขายที่ยั่งยืน ไม่ได้เป็นแค่ทางผ่าน มีที่จอดรถเพิ่ม มีจุดชมวิว มีสวนป่าได้พักผ่อน มีสถานที่จัดกิจกรรมเพิ่มทุกโซน โครงการมีความสำคัญมากไม่ใช่เฉพาะชุมชนหน้าทอน แต่มีความสำคัญสำหรับชาวเกาะสมุยด้วย

7) ในอนาคตจะมีโครงการลักษณะเดียวกันนี้อีกหรือไม่

การจะมีโครงการในลักษณะเดียวกันนี้ ในอนาคตอาจจะเป็นเรื่องยากเพราะปัญหาเรื่องสถานที่ ปัญหาของแต่ละชุมชนไม่เหมือนกัน ชุมชนหน้าทอนไม่ได้เป็นชุมชนที่มีธุรกิจท่องเที่ยวมากนัก ในส่วนของทางชุมชนเองก็ยังไม่ได้คิด ต้องทำโครงการนี้ให้เสร็จก่อนเพราะโครงการนี้เป็นโครงการใหญ่ต้องใช้งบประมาณสูง

8) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ถ้าโครงการนี้เกิดขึ้นมาได้ก็จะเป็นเรื่องที่ดีสำหรับเกาะสมุย เนื่องจากเกาะสมุยมีสถานที่สาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับพี่น้องประชาชนที่เข้ามาอยู่ในเกาะสมุย สถานที่ออกกำลังกาย สถานที่ในส่วนราชการจะขยายก็ขยายลำบาก แต่ถ้ามีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้มากขึ้น มีส่วนรองรับสถานที่ราชการบ้าง เพราะส่วนราชการที่มีอยู่ก็คับแคบแออัด ต้องคำนึงถึงความก้าวหน้า คุณเจริญหูเจริญตา ปัญหาสำคัญคือเรื่องงบประมาณ เราเขียนโครงการเราออกแบบได้ แต่การของบเป็นเรื่องที่ยากต้องอาศัยหลายๆ ฝ่ายช่วยผลักดัน สนับสนุน ในส่วนของเทศบาลเองนั้น การของบประมาณมาพัฒนาท้องถิ่นถือเป็นเรื่องค่อนข้างยาก การของบประมาณมีองค์ประกอบหลายอย่าง หากได้งบประมาณแล้วคงต้องทยอยทำไปทีละโซนตามลำดับความสำคัญ

9. อภิปรายผล

ผลการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า โครงการศึกษาฟื้นฟูชายหาดและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เพื่อกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในระยะก่อสร้างมีผลกระทบด้านบวก ได้แก่ การจ้างงาน(ด้านเศรษฐกิจ) ผลกระทบด้านลบ 5 ด้าน ได้แก่ เสียง คุณภาพน้ำ การขนส่งทางบก การจัดการขยะ และสุขภาพอนามัย ซึ่งในระยะก่อสร้างจะเกิดผลกระทบด้านลบมากกว่าด้านบวก สำหรับระยะดำเนินการมีผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมในด้านบวก 11 ด้าน ได้แก่ สภาพภูมิประเทศ คุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำ ป่าชายเลน/ป่าชายหาด การใช้ประโยชน์ที่ดิน การระบายน้ำ การขนส่งทางบก เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย และการท่องเที่ยว ผลกระทบที่เกิดขึ้นด้านลบ 2 ด้าน ได้แก่ การกัดเซาะชายฝั่ง และการจัดการขยะ เมื่อเปรียบเทียบขนาดผลกระทบที่เกิดขึ้นพบว่า โครงการนี้มีผลกระทบด้านบวกมากกว่าผลกระทบด้านลบ

ผลการศึกษาความเหมาะสมด้านสังคม ในภาพรวมประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในโครงการ รวมทั้งเห็นชอบและสนับสนุนโครงการ สำหรับผลกระทบที่ประชาชนเห็นว่าเกิดผลกระทบทางด้านบวกมากที่สุด คือ พื้นที่พักผ่อน รองลงมาเป็นการท่องเที่ยว สำหรับผลกระทบด้านลบที่ประชาชนเห็นว่าได้รับผลกระทบจากโครงการมากที่สุดคือ สัตว์น้ำ รองลงมาคือป่าชายเลน/ป่าชายหาด

จากเกณฑ์การประเมินซึ่งกำหนดว่าโครงการที่มีความเหมาะสมด้านสิ่งแวดล้อมต้องมีระดับผลกระทบที่เกิดจากโครงการในด้านบวกมากกว่าด้านลบ และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงจนไม่

สามารถยอมรับได้ ในด้านสังคมประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม โครงการต้องได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่ ดังนั้นโครงการนี้จึงมีความเหมาะสมทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและทางด้านสังคม

การที่โครงการนี้มีผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านบวกมากกว่าด้านลบ เนื่องจากเป็นโครงการที่เกิดจากข้อเสนอของประชาชนในพื้นที่ซึ่งมีความตระหนักถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นบริเวณหาดหน้าทอน และต้องการปรับปรุงให้บริเวณหาดมีภูมิทัศน์ที่ดี โดยประชาชนในพื้นที่โครงการได้เสนอการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมรวมเข้ากับผังแม่บท เช่น ปัญหาการจัดการน้ำเสีย การระบายน้ำ การปรับปรุงพื้นที่ผิวจราจรและรูปแบบการจราจร รวมทั้งการจัดการพื้นที่สีเขียว ประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก โดยไม่ต้องการให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ไม่ต้องการให้มีการถมทะเลเหมือนโครงการอื่นๆ ที่เคยเสนอไปก่อนหน้านี้ รวมทั้งมีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและพื้นที่สาธารณะให้มากขึ้นกว่าโครงการอื่นๆ เช่นกัน

ในด้านสังคมนั้น โครงการนี้ได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากประชาชนสูงมาก เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการที่ประชาชนในชุมชนให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการในระดับสูง เนื่องจากเป็นโครงการที่เกิดจากประชาชนในชุมชนหาดหน้าทอนและพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งประชาชนที่อาศัยอยู่บนเกาะสมุย ได้ระดมความคิดร่วมกันออกแบบโครงการ เกิดการมีส่วนร่วมตั้งแต่แรกเริ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้จัดทำผังแม่บทโดยการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการท้องถิ่นและหน่วยงานบริหารท้องถิ่นในการศึกษารูปแบบ ลักษณะโครงการ รวมถึงการออกแบบให้เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ ทำให้เห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วม (จำลอง โพธิ์บุญ, 2547: 175) ได้แก่ ทำให้เกิดการเรียนรู้ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถของประชาชน เกิดการยอมรับโครงการ เกิดความผูกพันเป็นเจ้าของโครงการ ประชาชนได้รับประโยชน์เพิ่มขึ้น รวมทั้งการบริหารดำเนินโครงการจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ลดปัญหาความขัดแย้ง ในทางตรงกันข้ามโครงการพัฒนาใดๆ ที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วม จะก่อให้เกิดปัญหาการไม่ยอมรับและต่อต้าน จนนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงได้ดังเช่นโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้า หินกรูด-บ่อนอก โครงการท่อส่งก๊าซ ไทย-มาเลเซีย เป็นต้น

10. ข้อเสนอแนะ

10.1 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

เพื่อให้โครงการนี้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

10.1.1 ผู้บริหารระดับท้องถิ่น ควรนำสภาพปัญหาปัจจุบันของพื้นที่โครงการ เพิ่มขึ้น เข้าไปในการศึกษาโครงการนี้ด้วย โดยเฉพาะปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง และการจัดการขยะในชุมชนและชายหาด เพื่อให้โครงการนี้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

10.1.2 ผู้บริหารระดับท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่อาศัยในโครงการรับทราบข้อมูลโครงการอย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากขึ้น

10.1.3 ประชาชนในพื้นที่โครงการ ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการในพื้นที่อยู่อาศัย โดยการเข้าร่วมรับฟังคำชี้แจงรายละเอียดของโครงการ รวมทั้งร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการ

10.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

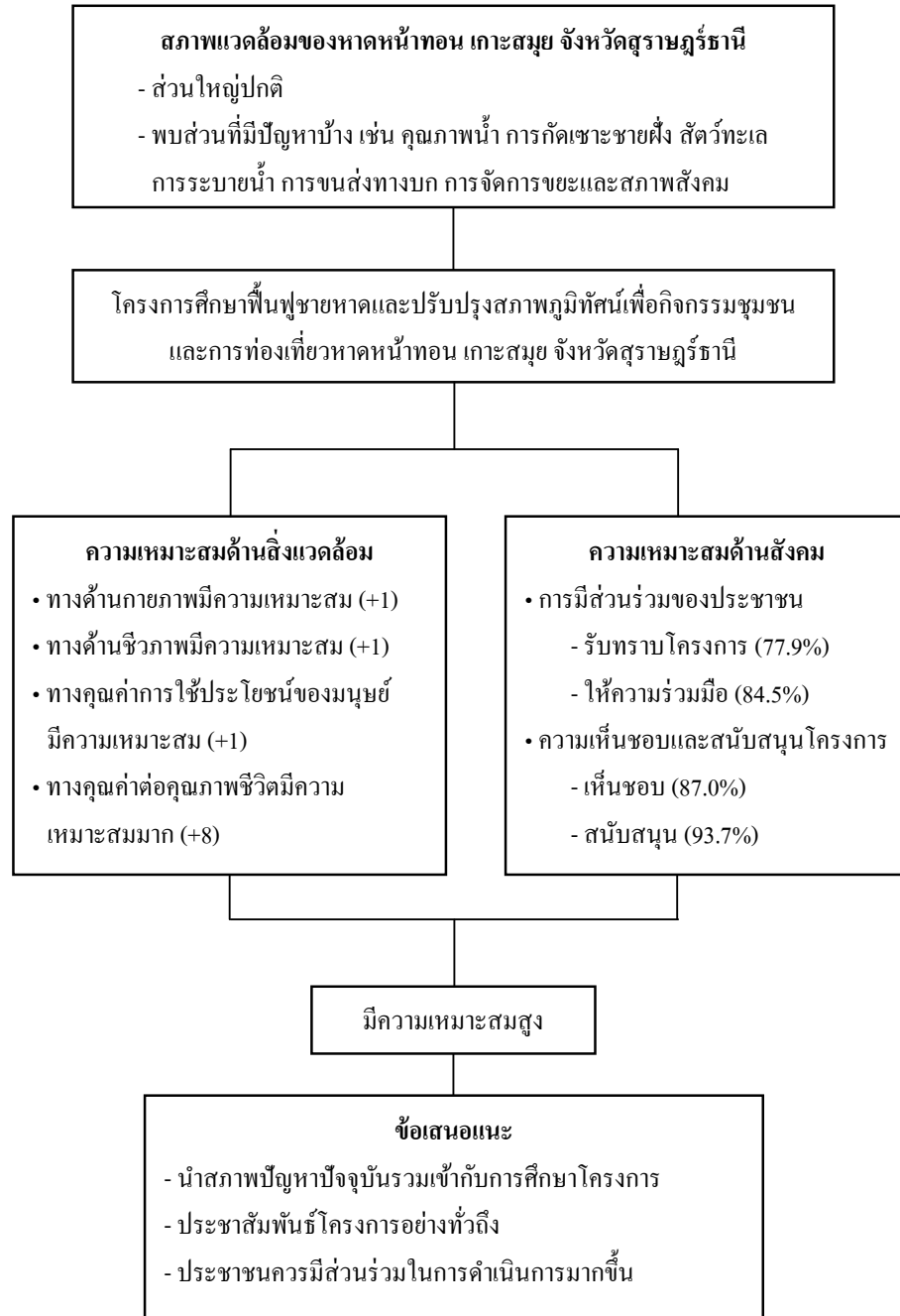
10.2.1 รายงานการศึกษาโครงการศึกษาฟื้นฟูชายหาดและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เพื่อกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ยังไม่มีรายละเอียดการก่อสร้างที่ชัดเจน ดังนั้นจึงควรศึกษารายละเอียดโครงการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ผลกระทบให้ถูกต้องมากขึ้น

10.2.2 ควรมีการเก็บข้อมูลด้านคุณภาพอากาศ ระดับเสียง คุณภาพน้ำทะเล นิเวศทางบก และนิเวศทางน้ำ ในพื้นที่จริงเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่โครงการที่ถูกต้องชัดเจน อันจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ผลกระทบจากโครงการเป็นอย่างมาก

10.2.3 ในการเก็บข้อมูลควรมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในระหว่างที่มีการประชุมรับฟังการดำเนินโครงการทุกครั้งเพื่อจัดปัญหาการไม่ทราบรูปแบบการดำเนินการและรายละเอียดของโครงการ ทำให้ได้ข้อมูลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

10.2.4 ควรเพิ่มในส่วนของการศึกษามาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมครั้งต่อไปสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะต่อโครงการศึกษาฟื้นฟูชายหาดและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์
เพื่อกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี แสดงได้ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะโครงการศึกษาฟื้นฟูชายหาดและปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์
เพื่อกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร สว่างแจ้ง. 2542. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- เกษม จันทร์แก้ว. 2530. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: อักษรสยามการพิมพ์.
- _____. 2540. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. โครงการสหวิทยาการบัณฑิตศึกษา สาขา
วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำลอง โพธิ์บุญ. 2547. การบริหารโครงการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: ทิพนธ์การพิมพ์.
- ธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (JBIC). 2545. การจัดทำโครงการสำหรับโครงการ
จัดการขยะมูลฝอย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.
- ปรีดา ฉันทะกุล. 2527. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการประเมินโครงการ. คณะเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ. 2550. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาฟื้นฟูชายหาดและปรับปรุง
สภาพภูมิทัศน์เพื่อกิจกรรมชุมชนและการท่องเที่ยวหาดหน้าทอน เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์
ธานี. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนธิ วรรณแสง เครือพันธ์ ไบตระกูล นิภาพร วัชรสินธุ์ และอินทรา เอี่ยมฉัตร. 2541. การวิเคราะห์
ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม.